

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania M. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Częstochowie

o wysokość renty rodzinnej, o wypłatę niezrealizowanego świadczenia, o odsetki,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 11 grudnia 2024 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 28 września 2023 r., sygn. akt III AUa 1147/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. oddala wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

ł.n

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 28 września 2023 r. oddalił apelację ubezpieczonej M. O. od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 20 maja 2022 r., którym zmieniono decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Częstochowie z dnia 2 sierpnia 2021 r. w ten sposób, że ustalono w wymiarze niezrealizowanego świadczenia podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w łącznej kwocie 22.989,60 zł za okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2009 r., zmieniono zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 4 sierpnia 2021 r. w ten sposób, że ustalono w wymiarze renty rodzinnej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w łącznej kwocie

22.989,60 zł za okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2009 r. i oddalono odwołanie w pozostałej części (pkt 1), a także zasądził od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono do dnia zapłaty tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (pkt 2).

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że nie ma żadnych podstaw faktycznych, a w konsekwencji i prawnych, aby do podstawy wymiaru dochodzonych przez ubezpieczoną świadczeń uwzględnić za sporne okresy w dniach od 1 do 31 stycznia 1989 r. oraz od 1 kwietnia do 31 lipca 1989 r. kwotę 2.800.000 zł miesięcznie. Po pierwsze, w świadectwie pracy uwidacznia się jedynie ostatnio otrzymywane przez pracownika wynagrodzenie, po drugie, gdyby już w grudniu 1988 r. mąż ubezpieczonej Z. O. otrzymywał wynagrodzenie w kwocie 2.800.000 zł, to stanowiłoby ono 52-krotność przeciętnego wynagrodzenia, które wynosiło wówczas 53.090 zł, co wydaje się wręcz absurdalne, a po trzecie legitymacja ubezpieczeniowa nosi ślady poprawień, przekreśleń i jest sprzeczna z podpisywanymi przez męża ubezpieczonej deklaracjami zawierającymi wysokość wynagrodzenia, od którego odprowadzane były składki na ubezpieczenia społeczne. Sąd Apelacyjny zwrócił też uwagę, że wpisy te umieszczono w legitymacji ubezpieczeniowej dopiero w 1994 r. Uwzględnione zaś zostały do podstawy wymiaru wynagrodzenia uzyskiwane przez męża ubezpieczonej w 2009 r. Jednocześnie nie stwierdzono błędu organu rentowego przy wydawaniu wcześniejszych decyzji przyznających ubezpieczonej niezrealizowane świadczenie oraz rentę rodzinną po zmarłym mężu.

Ubezpieczona w całości zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu lub sądowi równorzędnemu, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania lub sądowi równorzędnemu oraz zasądzenia od organu rentowego na rzecz skarżącej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za

opóźnienie należnymi na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. oraz kwoty 17 zł uiszczonej tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego oraz przepisów postępowania, mającego wpływ na wynik sprawy, to jest: 1) art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji pozbawienie skarżącej prawa do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą oraz prawa do wynagrodzenia szkody jaka została jej wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej; 2) § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412, dalej jako rozporządzenie z dnia 11 października 2011 r.), przez jego błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że mąż skarżącej ubiegając się o rentę nie przedstawił dokumentów, które pozwalałyby ustalić wysokość tego świadczenia, w szczególności zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu w sytuacji, gdy środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru renty jest również legitymacja ubezpieczeniowa, a w wypadku, gdy zawiera wpisy dotyczące zatrudnienia i otrzymywanego wynagrodzenia, pracodawca nie wystawia zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu; 3) § 5 ust. 1 pkt 6 i § 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 16 maja 1991 r. w sprawie wzorów i trybu wystawiania legitymacji ubezpieczeniowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 51, poz. 233), przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że dokonanie wpisu w legitymacji ubezpieczeniowej obejmującej zarobek za okres zatrudnienia od 1988 r. do dnia 31 grudnia 1990 r. po zarobkach z lat 1991-1994 podważa jej wiarygodność; 4) art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 497 ze zm., dalej ustawa systemowa) w związku z art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 1631, dalej ustawa emerytalna), przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji

przyjęcie, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu mężowi skarżącej i jej samej prawa do świadczeń we właściwej wysokości w sytuacji, gdy w chwili wydania zaskarżonej decyzji o przyznaniu mężowi skarżącej renty z tytułu niezdolności do pracy, miał on wszystkie dane pozwalające na wydanie decyzji zgodnej z prawem; 5) art. 98 § 1 k.p.c., przez jego błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w sytuacji, gdy z treści tego przepisu nie wynika, aby sąd zasądzał odsetki z urzędu, bez wniosku strony; 6) art. 378 § 1 w związku z art. 379 pkt 4 k.p.c., przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji oddalenie apelacji w sytuacji, gdy sąd drugiej instancji w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, bez względu na to czy strona powoła się na tę okoliczność w apelacji; 7) art. 9 § 1 k.p.c., przez jego błędną wykładnię i w konsekwencji rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym w sytuacji, gdy rozpoznawanie spraw odbywa się jawnie, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej; 8) art. 471 w związku z art. 149 § 1 k.p.c., przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji wyznaczenie terminu posiedzenia niejawnego na dzień 28 września 2023 r., tj. na dzień wejścia w życie ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, na mocy której po art. 367 k.p.c. dodano art. 367¹ § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego w sytuacji, gdy przewodniczący i sąd są obowiązani podejmować czynności tak, by termin posiedzenia, na którym sprawa ma zostać rozpoznana, przypadł nie później niż sześć miesięcy od dnia złożenia odpowiedzi na pozew; 9) art. 365 § 1 k.p.c., przez jego błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że sąd nie jest związany prawomocnym wyrokiem sądu wydanym w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych; 10) art. 382 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez ich niezastosowanie i oddalenie apelacji bez wyjaśnienia faktycznej podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c.,

skutkującego nieważnością postępowania, jako że zarówno wyrok Sądu Okręgowego, jak i wyrok Sądu Apelacyjnego zostały wydane przez osoby powołane na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3, dalej jako ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o KRS). Ponadto skarga jest oczywiście uzasadniona przez naruszenie przepisów obowiązującego prawa, bowiem sąd drugiej instancji nie ogranicza się jedynie do rozstrzygnięcia trafności zarzutów podniesionych w apelacji, z uwzględnieniem ewentualnej nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, ale rozpoznaje sprawę w taki sam sposób, w jaki powinien był to uczynić sąd pierwszej instancji, tyle że w granicach zaskarżenia apelacją. W tej sprawie zachodzi widoczna na pierwszy rzut oka sprzeczność wyroku z treścią § 21 ust. 1 rozporządzenia z dnia 11 października 2011 r. oraz art. 85 ustawy systemowej w związku z art. 118 ust. 1 ustawy emerytalnej i art. 365 k.p.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniosł o oddalenie skargi oraz o zasądzenie od skarżącej na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy

przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Ponadto dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c., ale żadna z tych przesłanek w rozpoznawanej sprawie nie występuje.

Skarżąca w pierwszej kolejności wskazuje na nieważność postępowania, której upatruje w rozpoznaniu sprawy zarówno w pierwszej, jak i w drugiej instancji przez osobę powołaną na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o KRS. Odnosząc się do tego zarzutu należy przypomnieć, że w uchwale z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22 (OSNP 2022 nr 10, poz. 95), Sąd Najwyższy powtórzył, że ocena co do sprzeczności składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c., gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana po dniu 23 stycznia 2020 r. na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o KRS wymaga prowadzenia ustaleń według kryteriów określonych w uzasadnieniu uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNC 2020 nr 4, poz. 34), czy wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP,

art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

W uchwale tej (BSA I-4110-1/20) Sąd Najwyższy stwierdził między innymi, że:

1. ocenę bezstronności i niezawisłości sądu przeprowadza się na każdym etapie postępowania sądowego. Służą do tego różne instrumenty i regulacje kontrolne. Może z nich skorzystać zarówno obywatel, którego sprawa rozpoznawana jest przez sąd, jak też inni uczestnicy postępowania, a w pewnych szczególnych sytuacjach także sam sędzia lub sąd wyższej instancji. Oceniając zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego, sąd bierze pod uwagę wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jej zachowanie. Mogą one obejmować powiązanie sędziego ze stronami sporu, okoliczności świadczące o uzależnieniu sędziego od określonych podmiotów zewnętrznych, w tym innych organów państwa czy partii politycznych. Znaczenie może mieć przy tym sposób uzyskania określonych profitów lub awansów przez sędziego. Wszystkie te okoliczności są szczegółowo analizowane w literaturze prawniczej. W szczególności mechanizm ten powinien polegać na ocenie zarówno stopnia wadliwości poszczególnych postępowań konkursowych, jak też okoliczności odnoszących się do samych sędziów biorących w nich udział oraz charakteru spraw, w których orzekają lub orzekały sądy z ich udziałem. Nie jest zatem wykluczone, że mimo powstania zasadniczych wątpliwości co do tego, czy dochowany zostaje standard niezawisłości i bezstronności danego sędziego uczestniczącego w składzie sądu ze względu na objęcie przez niego urzędu w postępowaniu konkursowym przeprowadzonym w sposób ustalony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o KRS to w konkretnych okolicznościach wątpliwości te nie zostaną potwierdzone, co będzie równoznaczne z koniecznością przyjęcia, że skład sądu z jego udziałem spełnia minimalne wymagania dla zachowania niezawisłości i bezstronności.

2. W ramach zróżnicowania i indywidualizacji oceny wpływu wadliwości procesu powołania na urząd sędziego na dochowanie standardu bezstronności i niezawisłości sądu orzekającego z udziałem takiego sędziego konieczne jest uwzględnienie całego zespołu rozmaitych kryteriów. Niewątpliwie w przypadku

sądów wyższego szczebla w strukturze organizacyjnej organów wymiaru sprawiedliwości, które mogą sprawować funkcję kontroli instancyjnej w odniesieniu do czynności i orzeczeń sądów niższych, za obowiązujący trzeba przyjąć wyższy poziom wymagań w zakresie minimalnych warunków bezstronności i niezawisłości. Te same konkretne okoliczności związane z wadliwością procesu powoływania na urząd sędziego, możliwe do tolerowania w przypadkach obsadzania sądów niższego rzędu, mogą uzasadniać ocenę o braku bezstronności i niezawisłości w przypadku sądów wyższego rzędu. Podobne rozróżnienie należy przeprowadzić między sytuacjami, w których oceniane powołanie nastąpiło po raz pierwszy na urząd sędziego, oraz w których wiązało się z objęciem kolejnego urzędu przez sędziego, w sądzie wyższego rzędu. Osoby, które wcześniej zostały powołane na urząd sędziego w niebudzących wątpliwości procedurach, przystępując do konkursu na urząd sędziego w sądzie wyższego rzędu, posiadały już status sędziów w rozumieniu konstytucyjnym. Przeszły już zatem wcześniej określony, prawidłowy proces weryfikacji.

3. W ocenie wpływu wadliwości procedury powołania na urząd sędziego na dochowanie standardu bezstronności i niezawisłości sądu mogą mieć znaczenie szczególne okoliczności dotyczące samego sędziego. Niewątpliwie uzasadnione wątpliwości podważające dochowanie tego standardu występują wówczas, gdy sędzia ten zaangażowany był bezpośrednio przed powołaniem na urząd w jednostkach podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub innych organach władzy wykonawczej albo w Krajowej Radzie Sądownictwa. Dotyczy to okresu, w którym kierownictwo organów zwierzchnich tych jednostek kształtowane było przez większość parlamentarną uchwalającą ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o KRS. Nie bez znaczenia jest stosunek sędziego do dokonywanych zmian, publicznie wyrażany zarówno w procedurze konkursowej, jak i później, zwłaszcza w zakresie akceptacji niekonstytucyjnych działań organów władzy wykonawczej wobec sądów, w tym Sądu Najwyższego, czy akceptacji utraty przez Krajową Radę Sądownictwa przymiotu niezależności. Wypowiedzi tego rodzaju, w kontekście omawianych wcześniej wadliwości w procesie powoływania na stanowisko sędziego, mogą stwarzać poważne wątpliwości co do zależności między wskazaniem danego kandydata przez Krajową Radę Sądownictwa jako osoby mającej być powołaną do

pełnienia urzędu, a ujawnioną przychylnością wobec środowisk politycznych, które uzyskały dominujący wpływ na prace tej Rady. Ta zależność w obiektywnej ocenie może wynikać także ze stwierdzenia innych wadliwości w postępowaniu o powołanie do pełnienia urzędu, a zwłaszcza zaniechania wyłączenia się poszczególnych członków Krajowej Rady Sądownictwa w przypadkach postępowania wobec osób z nimi powiązanych, pozytywnego rozstrzygania konkursów na urząd sędziego na rzecz osób uzyskujących awanse o charakterze administracyjnym w strukturze sądownictwa w drodze arbitralnych decyzji Ministra Sprawiedliwości, szczególnego braku transparentności procedur konkursowych wynikającego z utajniania części obrad Krajowej Rady Sądownictwa lub jej zespołów, albo braku możliwości zapoznania się z przebiegiem danego konkursu, głosowania przez członków Rady *in pleno* bez szczególnego uzasadnienia wbrew opiniom zespołów Rady, uzyskania wskazania Rady na urząd sędziego przy braku opinii organów samorządu sędziowskiego, lub po uzyskaniu opinii wyraźnie ukazującej brak poparcia kandydatury, w szczególności przez nieuzyskanie większości głosów poparcia lub uzyskanie wyraźnie niższego poparcia niż inny kandydat startujący w tym samym konkursie, a bez racjonalnego uzasadnienia takiej decyzji, albo po wcześniejszym uzyskaniu przez kandydata delegacji do sądu wyższego rzędu na podstawie arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, niemającej racjonalnego uzasadnienia merytorycznego związanego z jakością pracy danego sędziego lub też bez takiej delegacji, w przypadku niskiej jakości tej pracy.

4. Inną okolicznością uzasadniającą wątpliwości co do niezawisłości kandydata są procedury konkursowe, w których wskazano osobę o oczywiście mniejszych kompetencjach w stosunku do innych osób startujących w konkursie. W przypadku sędziów przedstawianych do awansowania przez Krajową Radę Sądownictwa istotne znaczenie będzie miał charakter awansu, w szczególności to, jak szybko do niego doszło oraz na jakie stanowisko awansował dany sędzia. Na przykład awansowanie sędziego sądu rejonowego na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego (tym bardziej Sądu Najwyższego) budzić może istotne wątpliwości co do jego niezależności, ze względu na podejrzenie, że swoje stanowisko zawdzięcza przede wszystkim politycznemu poparciu, a nie wiedzy prawniczej i doświadczeniu.

5. Pewne okoliczności mogą także wskazywać, że mimo wadliwości procedury powołania na urząd sędziego w warunkach ukształtowanych ustawą o zmianie Krajowej Radzie Sądownictwa, co do konkretnego sędziego zachowany został minimalny standard warunkujący postrzeganie sądu jako bezstronnego i niezawisłego. Dotyczy to w szczególności sytuacji, w których dana osoba spełniałaby obowiązujące kryteria wskazania na urząd sędziego także w poprawnie ukształtowanej procedurze postępowania przed Krajową Radą Sądownictwa. Dotyczyć to może także osób, które miały pozytywne opinie wynikające z rzetelnej oceny, w tym w szczególności z bezstronnych wizytacji.

Z przedstawionej w uchwale BSA I-4110-1/20 argumentacji wynika zatem, że powołanie sędziego sądu powszechnego na wniosek aktualnie funkcjonującej Krajowej Rady Sądownictwa nie jest okolicznością, która samodzielnie może prowadzić do przyjęcia, że postępowanie z udziałem takiego sędziego jest dotknięte nieważnością w rozumieniu art. 379 § 4 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2024 r., II USK 380/23, LEX nr 3695225 czy z dnia 28 czerwca 2023 r., I PSK 47/22, LEX nr 3575106) i pozbawia stronę prawa do sprawiedliwego rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd. Skarżąca nie przedstawiła żadnych okoliczności, które poza powołaniem Sędzi X. Y. przez Krajową Radę Sądownictwa po zmianach, o których mowa w uchwale BSA I-4110-1/20, mogłyby prowadzić do stwierdzenia, że przy orzekaniu w niniejszej sprawie przez Sąd Apelacyjny doszło do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 Konstytucji RP. Stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w cytowanej uchwale połączonych Izb nie może być wykorzystywane instrumentalnie, wyłącznie w celu podważenia orzeczenia wydanego w sprawie przez stronę, która mając ku temu sposobność przed Sądem pierwszej lub drugiej instancji, nie zgłaszała żadnych zarzutów i nie miała uwag do sposobu obsadzenia sądu orzekającego w jej sprawie, a zgłasza je dopiero wówczas, gdy wynik sprawy okazuje się dla niej niekorzystny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2024 r., I CSK 1410/23, LEX nr 3717305 i powołane tam orzeczenia). Żadnych zastrzeżeń co do składu sądu pierwszej instancji (SSO Barbary Sobocińskiej) skarżąca nie zgłaszała także w apelacji.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia także warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jeżeli bowiem skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578). Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 10 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji, co oznacza, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171 czy z dnia 8 sierpnia 2023 r., I USK 43/23, LEX nr 3592122) i argumentacji uzasadniającej postawioną przez skarżącego tezę.

Wniesiona skarga w żadnym zakresie wymienionych wyżej warunków nie spełnia, ponieważ poza stwierdzeniem, że „w niniejszej sprawie zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka sprzeczność orzeczenia z przepisami

niepodlegającymi różnej wykładni, w szczególności sprzeczność z § 21 ust. 1 rozporządzenia z dnia 11 października 2011 r. oraz art. 85 ustawy systemowej w związku z art. 118 ust. 1 ustawy emerytalnej i art. 365 k.p.c.”, skarżąca nie zamieściła wyводу pozwalającego Sądowi Najwyższemu na przyjęcie, że doszło do naruszenia prawa w sposób kwalifikowany. Zauważyć przy tym trzeba, że skarżąca w zasadzie stara się zakwestionować poczynione w sprawie ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną, co do wpisu zamieszczonego w legitymacji ubezpieczeniowej. Tymczasem zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2023 r., II PSK 98/22, LEX nr 3559634) i przekreśla tezę o oczywistej zasadności skargi.

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jej skargi, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek pełnomocnika organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, ponieważ odpowiedź na skargę nie zawierała wniosku o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, a jedynie wniosek o jej oddalenie. Żądanie zasądzenia kosztów w postępowaniu kasacyjnym odnosiło się zatem wyłącznie do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku oddalającego skargę – w razie przyjęcia jej do rozpoznania i rozpatrzenia. Wobec tego koszty odpowiedzi na skargę kasacyjną, w której nie wskazano argumentów dotyczących przyczyn kasacyjnych (art. 398⁹ § 1 k.p.c.) uzasadniających odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie mogą być uznane – w razie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania – za koszty celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 r., V CSK 353/14, LEX nr 1628961 czy z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, OSNC 2015 nr 7-8, poz. 91).

[t.n]